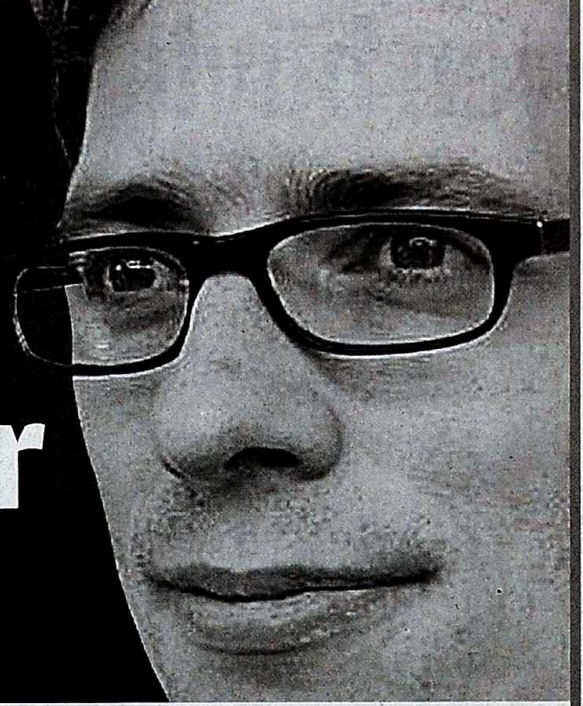

Kahireli müezzinler sahnede

Belgesel tiyatronun öncü topluluklarından Rimini Protokoll'ün sahnelediği "Radyo Müezzin", 6. iDANS Uluslararası Çağdaş Dans ve Tiyatro Festivali kapsamında İstanbul'a geliyor. Stefan Kaegi'nin yönettiği oyun, Mısır'da ezanların merkezî sistemle radyodan yayınlanması ile işlevini kaybeden müezzinleri konu alıyor.

ZEHRA ONAT

RÖPORTAJ

Hüsnü Mübarek döneminde Mısır'da, ezanın tüm camilerde tek bir merkezden okunması ve bunun da radyolar aracılığıyla yayınlanması karan alınır. Bu, bir bakıma müezzinlerin gerçek işlevlerini yerine getirememeleri anlamına da gelir. Dışardan bir gözle durumun ayırına varan, belgesel tiyatronun öncülerinden Berlinli Rimini Protokoll topluluğu, müezzinlerin karşı karşıya kaldıkları bu durumu tiyatroya aktarmayı düşünür ve "Radyo Müezzin" oyunu bu şekilde ortaya çıkar. Bir belgesel tiyatro örneği olan oyun, bu yıl 6.sı düzenlenen iDANS Uluslararası Çağdaş Dans ve Tiyatro Festivali kapsamında İstanbul'da. Daha önce Avignon Festivali gibi pek çok önemli uluslararası tiyatro festivalinde sahnelenen "Radyo Müezzin", Haliç Kongre Merkezi'nde 4-5 Ekim günlerinde izleyiciyle buluşacak. Kahire'de cami cami dolaşarak müezzinlerin dünyasına ortak olan yönetmen Stefan Kaegi ile oyunu konuştuk.

Müezzinlerin dünyasını ilk olarak nasıl fark ettiniz? Biraz bu keşif sürecinden bahsedebilir misiniz?

Dini bir ritüelin yerine teknik bir işlemin konulacak olması, beni çok etkiledi ve bu seslerini kaybedecek insanlara ne olacak sorusu kafamı kurcalamaya başladı. Bu eser bana Kahire'yi farklı insanlar üzerinden anlatma ve Avrupalılara televizyonlarda izledikleri terörist görüntülerinden çok daha karmaşık bir Ortadoğu resmi çizme imkânı verdi. Müezzinler işlerini kaybetmeyecekler. Kur'an dersleri vererek, camilerin temizliğiyle ilgilenerek işlerine devam edecekler. Fakat ezan okumalarına izin verilmediğinde prestijlerini, çalışma sevdalarını kaybedecekler. Ama kanışık bir durum bu. Başka Kahireliler ise böylece şehrin daha az gürültülü ve akustik olarak daha az kaotik olacağını düşünüyorlar.

Çalışma süreciniz nasıldı? Birlikte çalıştığınız müezzinleri bu işe dâhil olmaları nasıl ikna ettiniz?

Camiden camiye dolaşarak 30'dan fazla müezzinle tanıştım. Kimi eski kamyon şoförüydü, kimi de fakir ve evsiz oldukları için camide uyuyorlardı... Sonuçta birbirinden farklı, biyografileri dinler Mısır'ı temsil edebilen dört müezzini seçtim.

Radyo Müezzin'in baş karakterleri çok renkli kişiliklere sahip. Sizi bu durum şaşırttı mı? İşe başladığınızda nasıl insanlarla karşılaşmayı bekliyordunuz?

Onlarla tanışana kadar nasıl olabileceklerine dair hiçbir fikrim yoktu.

Peki, yaptığınız işlerde "gerçekliğin örtüsünü kaldırarak onu bütün yönleriyle aktarmayı" amaçladığınızı söylüyorsunuz. Proje, amacınıza gerçekleştirilmeye ne kadar yakındır?

Saniyorum baş karakterlerin biyografilerine sadık kaldık; gerçekten ilginç kişiler: Camiye ulaşmak için her gün iki saat minibüsle yolculuk eden kör bir Kur'an hocası, camisini süpü-

ren eski bir tank şoförü olan bir çiftçi çocuğu, ciddi bir kazadan sonra Kur'an'ı ezberleyen eski bir elektrik teknisyeni, Kur'an okuma şampiyonluğu olan bir vücut geliştiricisi... Hepsinin söyleyecek çok şeyi var.

Son günlerde İslam dünyasını karıştıran bir sinema filmi, video paylaşım sitesinde yayımlandı. Yaptığınız işle farklı bir dinden insanların dünyasına eğiliyorsunuz. Sizi İslam karşıtı insanlardan ayırıp önyargısız kılan sebepler neler?

Bu tür provokasyonları üreten aşırı millîci, Amerikalıların amaçının ne olduğunu hiç bilemiyorum. Yaptıkları, kargaşa yaratmak ve insanları birbirlerinden uzaklaştırmayı hedefleyen görsel bir terörizm olarak tanımlanabilir. Bizim oyunumuz, seyirciye çok kişisel hayat öykülerini ve durumları izleme ve anlama fırsatı veriyor. Seyircinin İslam'a karşı önyargıları varsa sorgulamasını sağlayabilir. Zaten aşırı millîcilerin bu histetik tepkileri, her iki taraf için de söylüyorum, günümüz dünyasının insanları birbirlerini dinleme fırsatı vermeden yaklaştırmış olmasının sonucu. Tiyatro, televizyonun tam tersini başarabilir. İnsanları bir araya getirebilir.

Bu proje sizin dünyanızda, bakış açınızda ne gibi farklılıklar oluşturdu?

Kahire'yi tanıma fırsatı buldum. Bu gerçekten muhteşem şehrin sanatçılarıyla, dramaturg Laila Soliman, ses tasarımcısı Mahmoud Refaat, video sanatçısı Diaa Hamed, sahne tasarımcısı Mohammed Shukry ile çalışmak çok ilham vericiydi.

Belgesel tiyatronun insanlara ulaşmada aşması gereken handikapları var mı?

Orijinal olması, eğlendirici olması ve kompleks olması gerekiyor, bütün sanat dallarında olduğu gibi. Biz yalnızca gerçekliği sunmuyoruz. Hikâye akışımızın ve kullandığımız araçların çok dengeli olması için çok ince ayarlar ve hassas bir kurgu gerekiyor. Sonuçta yaptığımız şey tiyatro...